

Stiftelsen Svenska barnboksinstitutet

Synpunkter
20191015

Dnr Ku2019/00550/KO

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Rapporten Demokratins skattkammare – Förslag till en nationell biblioteksstrategi
(dnr Ku2019/00550/KO)

Svenska barnboksinstitutet (Sbi) har tagit del av *Demokratins skattkammare – förslag till nationell biblioteksstrategi* och vill härmed lämna sina synpunkter på i första hand skrivningen där Sbi nämns dvs. avsnittet Reformerad pliktlagstiftning (s. 30):

”Pliktleveranserna av tryckta exemplar till sju pliktmottagande bibliotek behöver revideras och den omfattande gallringen redan vid leverans måste minskas.” /.../ ”För att öka effektiviteten och undvika dubbelarbete bör även en översyn göras av Svenska Barnboksinstitutets och pliktbibliotekens insamling av den svenska barnlitteraturen.” s. 30

Sammanfattning

Det är positivt att det i rapporten föreslås en översyn av pliktleveransen av all tryckt media. I frågan som särskilt berör Svenska barnboksinstitutet välkomnar institutet en sådan översyn, som även kan leda till en effektivisering av institutets samlingsarbete. Vad som menas med ”dubbelarbete” (s. 30) som det refereras till i förslaget är dock oklart och behöver preciseras. Det finns samordningsvinster att göra mellan institutets bibliotek och de pliktmottagande bibliotek som gallrar tryckt barn- och ungdomslitteratur för att kunna ta tillvara dessa böcker. Om det är detta förslag som åsyftas med ”dubbelarbete” och syftet är att undvika det tidskrävande arbete som samlingsarbetet innebär för Sbi:s bibliotek välkomnar vi detta. Om det är något annat som åsyftas med dubbelarbete behöver utredaren precisera vad som avses.

I det vidare utredningsarbetet kring detta behöver hänsyn tas till att Sbi:s verksamhet är väsentligt bredare än bara biblioteksverksamheten och samlingsarbetet. Sbi har helt andra ansvarsområden än t.ex. Kungliga biblioteket (KB) och andra pliktleveransbibliotek.

Svenska barnboksinstitutets verksamhet

Sbi är en fristående stiftelse med bidrag från Utbildningsdepartementet vars ordförande är tillsatt av regeringen. Institutet fungerar som ett nav för forskningen och det kvalificerade samtalet om barn- och ungdomslitteratur. Syftet med Sbi har sedan starten varit att öka och främja kunskapen om barn- och ungdomslitteraturen och göra det till ett erkänt profilområde nationellt och internationellt. Sbi grundades 1965 och stiftarna är Stockholms universitet, Svenska Förläggareföreningen, Föreningen Svenska Tecknare och Sveriges Författarförbund.

Sbi bedriver och leder flera forskningsprojekt, arrangerar konferenser, workshops och program, ger ut en vetenskaplig skriftserie och en vetenskaplig tidskrift och har en rad samarbeten med svenska

och internationella institutioner. Institutet har även ett specialbibliotek för att kunna serva forskare, studenter och andra målgrupper, med en stor barnbokssamling, en av världens största samlingar av teoretisk litteratur inom området, en stor klippssamling samt flera specialsamlingar och arkivmaterial. Det är viktigt att kunna erbjuda forskare och studenter en plats där allt inom området är samlat och kompetensen finns. Institutets bibliotek gallrar därför inte material, utan syftet är att tillhandahålla en så komplett samling som möjligt för forskningen.

För att upprätthålla en kvalitativt hög biblioteksverksamhet sker samordning med bland andra KB. Den deskriptiva katalogiseringen av barn- och ungdomslitteraturen ansvarar KB för medan ämnesbeskrivningen görs av Sbi som också har det formella och nationella ansvaret för arbetet med barnämnesorden. Sbi och KB utbyter kontinuerligt information om avvägningar och principfrågor gällande katalogiserings- och klassificeringsfrågor.

Svenska barnboksinstitutets uppdrag regleras i dess stadgar och i likhet med alla specialbibliotek tillhandahåller institutets bibliotek specialiserad information inom ett specifikt ämnesområde, här barn- och ungdomslitteratur, som är riktad till i första hand forskare och studenter men också förmedlare. Sbi ska enligt stadgarna samla och katalogisera i Sverige utgiven barn- och ungdomslitteratur samt såvitt möjligt svensk barn- och ungdomslitteratur översatt till andra språk. Vidare ska institutet upprätthålla ett forsknings- och referensbibliotek i ämnet barn- och ungdomslitteratur, främja studiet av och forskning på alla nivåer i ämnet barn- och ungdomslitteratur, öka kunskapen om och förståelsen för barn- och ungdomslitteratur bland alla som arbetar med barn, stå för lag, massmedia, bibliotek och andra institutioner samt enskilda till tjänst med upplysning om barn- och ungdomslitteratur och vara internationellt kontaktorgan inom området barn- och ungdomslitteratur.

Synpunkter – avsnittet Reformerad pliktlagstiftning

Sbi ser det som positivt att det i rapporten föreslås en översyn av pliktleveransen av all tryckt media. I frågan som särskilt berör Sbi välkomnar institutet en sådan översyn om den kan leda till en effektivisering av institutets insamlingsarbete. Vad som menas med "dubbelarbete" (s. 30) som det refereras till i förslaget är dock oklart och behöver preciseras.

Sbi samlar in utgivningen av barn- och ungdomsböcker för att kunna upprätthålla den service och verksamhet som stadgarna kräver. Precis som alla specialbibliotek tillhandahåller Sbi specialiserad information riktad till en särskild målgrupp. De pliktmottagande biblioteken som exempelvis KB har ett annat uppdrag, dvs. ett nationellt bevarandeuppdrag. Specifikt för Sbi är att det, förutom insamlingen, även studerar det insamlade materialet på en rad olika sätt vilket ger institutet en unik överblick och möjlighet att erbjuda expertkunskap och service till våra målgrupper. Institutet tar till exempel fram Sveriges mest detaljerade årliga bokutgivningsstatistik för utgivningen av barn- och ungdomslitteratur. I den årliga rapporten Bokprovet presenteras denna statistik samt analyser av teman och tendenser i utgivningen (se vidare www.barnboksinstitutet.se/bokprovning).

Samtidigt som institutet bedriver ett omfattande insamlingsarbete av barn- och ungdomsböcker, gallras ett stort antal böcker redan vid leverans till pliktmottagande bibliotek. Kring dessa böcker finns det samordningsvinster att göra och institutets bibliotek är intresserat av att ha ett utökat

samarbete med de pliktmottagande biblioteken vad gäller tryckt barn- och ungdomslitteratur för att kunna ta tillvara dessa böcker. Det skulle vara positivt ur många hänseenden att undersöka det närmare.

Om det är detta förslag som åsyftas med "dubbelarbete" och syftet är att undvika det tidskrävande arbete som insamlingsarbetet innebär för Sbi:s bibliotek välkomnar vi detta så länge det inte innebär några ytterligare åtaganden på området än de institutet har i dag. Om det är något annat som åsyftas med dubbelarbete behöver utredaren precisera vad som avses.

I detta ärende har Stiftelsen Svenska barnboksinstitutets styrelse beslutat. Lillemor Torstensson och Åsa Warnqvist, som utgör institutets ledningsgrupp, har varit föredragande.